

Haziran 2020

Yıl: 4 Sayı: 1 ss. 1-20

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 09.10.2019

Kabul Tarihi: 31.05.2020

ISSN: 2619-9408

June 2020

Volume: 4 Issue: 1 pp. 1-20

Article Type: Research Article

Submitted: 09.10.2019

Accepted: 31.05.2020

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMI ÜZERİNE BİR İNCELEME*

Mustafa KAYA¹ Mehmet Nuri KARDAŞ²

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye Maarif Vakfının 2020’de yayımladığı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı üzerine bir inceleme yapmak ve programı Türkçe eğitimi alanında akademik düzeyde çalışmalar yapan paydaşlara tanıtmaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Bu çerçevede doküman taraması/inceleme tekniğiyle veriler toplanmıştır. Programa ilişkin inceleme 8 temel başlık altında yapılmıştır. Doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler belirlenen bu 8 başlık (Programın genel amaçları, hazırlanması süreci, yapısı ve temaları, dayanakları, temel yaklaşımı, ölçme-değerlendirme yaklaşımı, amaç kazanımları, her eğitim kademesine ilişkin çerçevesi ve nitelikleri) altında betimlenmiştir. Araştırma sonunda, Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Programın birçok açıdan Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde önemli katkılar sunacağı, bu alandaki Türkçe öğretimi çalışmalarına kılavuzluk yapacak nitelikte olduğu anlaşılmıştır. Alanında ilk olma özelliği gösteren bu Programla ilgili sahadaki avantaj ve dezavantajları ile ilgili alan öğretmenlerinin görüş ve önerilerinin alınması, Programın olgunlaşması ve olası eksiklerinin giderilmesinde önemli katkı sunacaktır.

Anahtar Sözcükler: Maarif Vakfı, program, yabancı dil olarak Türkçe.

A STUDY ON TURKISH CURRICULUM AS A FOREIGN LANGUAGE

Abstract

The purpose of this paper is to make an examination on Turkish curriculum as a foreign language that prepared by the Ministry of Education Institution of Turkey in 2020, and to introduce the program to stakeholders engaged in academic studies in the field of Turkish education. Qualitative research method was applied in the study. In this context, data were collected by document scanning / review technique. The review of the program was made under 8 main headings. The data obtained through document review are described under these 8 titles (General objectives of the program, preparation process, structure and themes, bases, basic approach, assessment-evaluation approach, objectives achievements, framework and qualifications for each educational level). At the end of the research, it was understood that the program prepared by the Maarif Foundation would make significant contributions in teaching Turkish as a foreign language in many respects and would be a guide to Turkish teaching studies in this field. Receiving the opinions and suggestions of the field instructors about the advantages and disadvantages of this program, which is the first in its field, will make important contributions in the maturation of the program and the elimination of its potential deficiencies.

Keywords: Education Foundation, the program, Turkish as a foreign language.

* Türkiye Maarif Vakfının hazırladığı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı incelenmiştir.

¹ Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, m.kaya@yyu.edu.tr, Orcid: 0000-0003-4755-4994.

² Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, mnkardas@hotmail.com, Orcid: 0000-0001-6732-7815.

Giriş

Son yıllarda bilim ve teknoloji alanındaki gelişmelere paralel olarak kitle iletişim alanlarında büyük ilerlemelerin meydana geldiği söylenebilir. Bu gelişmelerle birlikte ulaşım, ekonomi, ticaret, turizm, sosyal ve kültürel iletişim, bilgi ve medya alanı, diplomasi gibi birçok alanda uluslararası toplumların ilişkileri bir ivme kazanmıştır. Bu ilişkilerin artması başka ulusların dilini öğrenmeyi bir ihtiyaç haline getirmiştir. Ancak dil öğrenme ihtiyacını sadece bilim ve teknolojiadaki gelişmelere bağlamak doğru olmayabilir. Bu gelişmelerin yanı sıra uluslararası arenada meydana gelen büyük çaplı sosyal ve siyasi hareketlilikler, değişim ve dönüşümler de dil öğrenme ihtiyacını önemli ölçüde etkilemiştir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimi, sözü edilen unsurlardan hareketle özellikle son dönemlerde önemli bir konum ve ivme kazanmıştır. 1990'lı yıllarda Sovyetler Birliğinin dağılma süreci ve Balkanlarda meydana gelen değişim ve dönüşümlerle birlikte bu bölgelerdeki yeni ülkelerle kurulan siyasi, ekonomik, eğitim ve kültürel ilişkiler Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimine doğrudan etki etmiştir (TMV, 2020: 9).

Sovyetler Birliğinin dağılmasının ardından kültürel iş birliği çerçevesinde Akra Topluluklar, Orta Asya Türk Cumhuriyetleriyle 1993 yılından itibaren Büyük Öğrenci Projesi olarak bilinen bir çalışma başlatılmıştır. Bu çalışmanın temel amacı Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akra Topluluklarının, yetişmiş insan gücü ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı olmak, Türkiye dostu bir nesil yetiştirmek, Türk Dünyası ile kalıcı bir kardeşlik ve dostluk köprüsü kurmak, Türkçeyi öğretmek ve Türk kültürünü tanıtmaktır (Güzel, 2014: 260). Bu proje ile birlikte yükseköğretimdeki uluslararası öğrenci hareketliliği Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin (TÖMER) sayısının her geçen gün artmasını sağlamıştır. Bunun yanında Türkiye'nin ilk medeniyetlere beşiklik etmesi, jeopolitik konumu, coğrafi zenginliğiyle cazibe merkezi olması, Türkiye'ye ve Türkçeye ilgiyi artırmıştır.

Son yıllarda Türkiye'nin siyasi, kültürel, ekonomik ve coğrafi olarak bir cazibe merkezi haline gelmesi Türkçenin yurt içinde yabancı dil olarak öğretilmesinin yanı sıra, yurt dışında da Türkçeyi öğretmeye hizmet eden kurum ve vakıfların hızlı kurulmasını ve gelişmesini sağlamıştır. Bu kurumlardan biri Yunus Emre Enstitüsüdür. 2009 yılında faaliyetlerine başlayan Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışında 58 kültür merkezi bulunmaktadır. İlgili kültür merkezlerinde Türkçe eğitiminin yanı sıra, farklı ülkelerdeki eğitim kurumlarıyla yapılan iş birlikleri ile Türkoloji bölümleri ve Türkçe öğretimi desteklenmektedir (<https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu>).

Günümüzde Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimi ve öğretimi çeşitli sebeplerle büyük ilgi görmektedir. Bu çerçevede yurt içinde Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezleri (TÖMER) ve yurt dışında Yunus Emre Enstitüsü gibi kurum ve kuruluşlar Türkçe öğretmeye devam etmektedir (TMV, 2019: 5). Bu kurum/kuruluşlardan biri de Türkiye Maarif Vakfıdır. 17.06.2016 tarihli 6721 sayılı kanun ile kurulan Türkiye Maarif Vakfı, yurt dışında Türkiye Cumhuriyeti adına Millî Eğitim Bakanlığı dışında doğrudan eğitim kurumu açma yetkisine sahip tek kuruluştur (<https://turkiyemaarif.org/page/524-turkiye-maarif-vakfi-12>). Türkiye Maarif Vakfı (TMV) eğitim kurumlarındaki faaliyetlerin TÖMER ve Yunus Emre Enstitüsü gibi kurumlarının dil öğretim faaliyetlerinden en önemli ve temel farkı, Türkçe derslerinin bir öğretim programı çerçevesinde örgün eğitimle yürütülmesinin planlanmış olmasıdır (TMV, 2020: 5).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda son yıllarda meydana gelen gelişmeler, Türkçe öğretiminin uluslararası dil öğretimi standartlarına uygun olarak profesyonel eğitim kadrosuyla yapılması gerekliliğini doğurmuştur. Bu kapsamda Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni esas alınarak Türkiye Maarif Vakfı tarafından Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı hazırlanmıştır. Uluslararası alandaki Türkçe öğretimi için TMV eliyle ilk kez "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nın (2020) yapılmış olması, oldukça önemli bir gelişmedir. Bu gelişme, dünya dili olmak yolunda hızla gelişme gösteren Türkçenin daha planlı ve etkili öğretilmesine ortam sağlaması bakımından dikkat çekicidir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'nın geliştirilmesi ve hazırlanmasında 6721 sayılı Kanun'un 2. maddesinde ifade edilen ve Türkiye Maarif Vakfının (TMV) faaliyetlerini belirleyen "Millî Eğitim Bakanlığının uygun gördüğü eğitim program ve içeriklerini geliştirmek, üretmek ve yayımlamak, eğitim metot ve usulleri ile içerik ve müfredata yönelik bilimsel araştırmalar ve araştırma-geliştirme çalışmaları yapmak ve yapılan çalışmalara destek olmak, bu çerçevede süreli

ve süresiz yayımlar yapmak, sempozyum, konferans ve çalıştaylar düzenlemek ile bu alanda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak”, hususları temel dayanak olarak kabul edilmiştir (TMV, 2019: 5). Türkiye Maarif Vakfı, ilgili Programı bu dayanak çerçevesinde hayata geçirmiştir. Maarif Vakfı eliyle hazırlanan bu Program, bu alanda Maarif Vakfı tarafından hazırlanan ilk Program özelliğini taşımaktadır. Bu bağlamda Maarif Vakfı’nın hayata geçirdiği Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı’nın (2020) akademik araştırmalarla incelenmesi ve yabancı dil olarak Türkçenin eğitimi ve öğretimi çalışmalarına ilgi duyan/gönül veren paydaşlara tanıtılması önemli bir gerekliliktir.

Bu çalışmada Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı (YDOTÖP)’nin hazırlanması süreci, yapısı, yaklaşımı, ilkeleri, kazanımları, temaları vb. özellikleri bakımından incelenmiştir.

Bu bağlamda bu çalışmanın temel amacı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı’nın yapısı, amaçları, ilkeleri, yöntem ve teknikleri, ölçme ve değerlendirme yöntemleri açısından incelemektir. Araştırmanın amaçları şunlardır:

1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı (YDOTÖP)’nin Genel Amaçlarını,
2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı (YDOTÖP)’nin hazırlanması sürecinin nasıl işlediğini,
3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı (YDOTÖP)’nin, yapısı ve programda hangi temalara yer verildiğini,
4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı (YDOTÖP)’nin dayanaklarını,
5. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı (YDOTÖP)’nin temel yaklaşımını,
6. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı (YDOTÖP)’nin ölçme değerlendirme yaklaşımını,
7. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı (YDOTÖP)’nin amaç ve kazanımlarını,
8. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı (YDOTÖP)’nin okul öncesi döneme ilişkin çerçevesini ve niteliklerini betimlemektir.

Yöntem

Yabancı dil olarak Türkçe Öğretim Programını inceleyen bu çalışma nitel araştırma yöntemine uygun olarak hazırlanmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır.

“Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belgeleyebilmektir.” (Karasar, 2017: 109).

Çalışma Materyali

Araştırmanın materyalini 2020 yılında Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan ve uygulamaya konulan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı” oluşturmaktadır.

Verileri Toplanması ve Analizi

Nitel araştırma yönteminde uygulanan tarama modelinde öncelikle incelenmesi için belirlenen doküman/materyalin hangi açılardan inceleneceği belirlenir. Bu işlemde sonra, belirlenen temalar çerçevesinde materyal incelenerek fişlenir. Fişleme sonucunda aynı amaca hizmet eden veriler sınıflandırılır. Sınıflandırma işlemi tamamlanan veriler kendi koşulları içinde betimlenerek ilgililerin dikkatine sunulur ve yorumlanır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın problem soruları ile ilgili ulaşılan veriler, problem sorularına bağlı olarak alt başlıklar halinde paylaşılmıştır. Programın genel amaçlarına ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

1. **Yabancı dil olarak Türkçe öğretim programı (YDOTÖP)’nin genel amaçları nelerdir?** sorusuna ilişkin bulgular:

Programın temel amacı, yurt içi ve yurt dışında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere dinleme-okuma (alımlama), konuşma-yazma (üretim) süreçlerini kullanarak gerekli ortamlarda rahat bir şekilde etkileşimde bulunabilme becerilerini kazandırmaktır. Programın diğer önemli amacı, Türkçe öğrenenlere Türk kültürünün temel unsurlarını tanıtmak ve bu unsurları onların kültürleri ile ilişkilendirerek kültürlerarası farkındalık oluşturmaktır (TMV, 2019: 24).

Bu temel amaçlarla ilişkili olarak programda üzerinde durulan genel amaçlar şu şekilde özetlenebilir (TMV, 2019: 24-25):

Öğrenenlerin;

- Dinleme ve okuma yoluyla Türkçe anlama becerilerinin geliştirilmesi,
- Sözlü üretim, sözlü etkileşim ve yazma yoluyla Türkçe anlatma becerilerinin geliştirilmesi,
- Türkçeyi dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin bütüncül bir şekilde ve kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması,
- Türkçeye ait sözsüz iletişim becerileri kazanmaları ve bunların iletişim süreçlerinde doğru kullanmalarının sağlanması,
- Türkçe söz varlıklarını zenginleştirmeleri,
- Türk kültürünün yanı sıra kendi kültürleri ve evrensel değerleri tanımalarının sağlanması,
- Türk dili ve edebiyatının seçkin eserlerini tanımalarının sağlanması,
- Hayat boyu öğrenme becerilerini geliştirmelerinin sağlanması,
- Disiplinler arası bir yaklaşımla 21. yüzyıl becerilerini edinmelerine destek sağlanması,
- Akademik ve özel amaçlı Türkçe dil yeterliklerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretim programı (YDOTÖP)'nin hazırlanması süreci nasıl işlemiştir? sorusuyla ilgili bulgular:

Türkiye Maarif Vakfı, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini uluslararası standartlara uygun olarak planlı ve programlı bir şekilde yürütülmesi için Yabancı dil Olarak Türkçe Öğretim Programı çalışmaları planlamıştır. Vakıf, bu amaç kapsamında Eğitim Politikaları ve Öğretim Programları Birimine bağlı olan Türkçe Öğretimi Koordinatörlüğü içinde program geliştirme ekibi oluşturmuştur.

14 Nisan 2018 tarihinde alan uzmanları, akademisyenler, uygulayıcılar ve ilgili kurum temsilcilerinin katılımıyla düzenlenen Türkçe Öğretimi Müfredat Geliştirme Çalıştayı ile program geliştirme çalışmalarına başlayan kurum, bu çalıştayda temel ilkeleri belirlemiştir. TMV, bu çerçevede standart bir Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı hazırlanması ve bu programın örgün eğitimde kullanılması için kademelere göre yapılandırılması anlayışını benimsenmiştir.

Çalıştay raporlarından hareketle alan uzmanları, uygulayıcılar ve ilgili kurum temsilcilerinin katılımıyla program geliştirme çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubu, programın yol haritasını belirleyecek olan genel amaçları oluşturmakla işe başlamıştır. Genel amaçlar belirlenirken Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde tanımlanan yeterlikler esas alınmıştır. Bununla birlikte Programın kademelere göre yapılandırılmasında Türkiye Maarif Vakfı eğitim kurumlarının Türkçe öğretimindeki hedef ve amaçlarını da göz önünde bulundurmıştır.

Program geliştirme sürecinin bu aşamasında, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde tanımlanan yeterliklerden hareketle içerik/kazanımlar (A1-A2: Temel Dil Kullanımı, B1-B2: Bağımsız Dil Kullanımı C1: Yetkin Dil Kullanımı) belirlenmiş, seviyelere ve becerilere göre bu içerik/kazanımlar düzenlenmiştir. Yetkin dil kullanımının ikinci aşamasını tanımlayan C2 seviyesinin -yaklaşık olarak ana dili kullanım seviyesine karşılık gelmesi dolayısıyla- programda yer verilmesine gerek görülmemiştir.

Programın sağlıklı ve istendik düzeyde oluşturulabilmesi için bu aşamada her kademe için farklı çalışma grupları oluşturulmuştur. Ancak bu çalışma grupları birbirinden tamamen bağımsız olarak değil, birbiriyle eş güdümlü olarak ve iş birliği hâlinde programın kademelere göre yapılandırılmasını tamamlamışlardır. Bu aşamada kademelere ve dil seviyelerine göre temalar belirlenmiş olup her tema ile ilgili kazanımlar, dil girdileri /söz varlığı, iletişimsel işlevler ve işlevlere

uygun dil yapıları düzenlenmiştir. Ayrıca programın ölçme-değerlendirme bölümünde ölçme-değerlendirme süreçleri tanımlanmış ve bu süreçlerde kazanımlara ve seviyelere uygun teknikler örnek olarak verilmiştir. Çalışma gruplarının eş güdüm ve titiz çalışmaları sonucunda Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'na son şekli verilmiştir.

Programa son şekli verilirken Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde belirtilen ilkeler ve hususların yanı sıra Türkiye Maarif Vakfının genel amaç ve ilkeleri de göz önünde bulundurulmuştur.

3. Yabancı dil olarak Türkçe öğretim programı (YDOTÖP)'nin yapısı nasıldır, hangi temalara yer verilmiştir? sorusuna ilişkin bulgular:

Sarmal programlama yaklaşımıyla yapılandırılan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'nda, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan dil yeterlikleri esas alınmıştır. Programın yapısal özellikleri oluşturulurken bu dil yeterlikleri üzerinde önemle durulmuştur. Araştırmanın bu problem sorusuyla ilgili bulgular alt başlıklar halinde ilgililerin dikkatine sunulmuştur. Tablo 1'de dil yeterlilikleri ile ilgili açıklama verilmiştir.

Tablo 1. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnindeki Seviyelere Göre Yeterlik Tanımları (CEFR, 2018)

Temel Dil Kullanımı	A1	Somut ihtiyaçların karşılanmasını amaçlayan, bilinen günlük ifadeleri ve oldukça basit cümleleri anlayıp kullanabilir. Kendini tanıtabilir, başkalarını tanıstrabilir. Başkalarına, kendileri hakkında (Örneğin nerede oturdukları, kimleri tanıdıkları ve nelere sahip oldukları) sorular yöneltebilir ve sorulan benzeri soruları yanıtlayabilir. Karşısındaki kişiler yavaş ve anlaşılır bir biçimde konuşuyorlar ve de yardımcı oluyorsa onlarla basit yollardan anlaşabilir.
	A2	İlgi alanıyla ilgili cümleleri ve sıkça kullanılan anlatımları (Örneğin, kişi ve aileyle ilgili bilgileri, alışveriş, iş, yakın çevre) anlayabilir. Bilinen alışılmış konularda, doğrudan doğruya bilgi alışverişi söz konusu olduğunda alışlagelmiş, basit durumlarda kendini ifade edebilir. Geçmiş, eğitimi, çevresi ve doğrudan gereksinimleriyle bağlantılı şeyleri basit dilsel araçlar yardımıyla anlatabilir.
Bağımsız Dil Kullanımı	B1	Anlaşılır ve ölçünlü bir dille konuşulduğunda, iş, okul, boş zaman etkinlikleri vb. gibi bilinen şeyler söz konusu olduğunda, konuşmanın ana hatlarını anlayabilir. Öğrenmekte olduğu dilin konuşulduğu ülkeye yaptığı yolculuklarda karşılaştığı çoğu zorlukların üstesinden gelebilir. Bilinen konularda ve ilgi duyduğu alanlarda kendini basit ve bağlantılı olarak ifade edebilir. Deneyim ve olaylar hakkında bilgi verebilir; hayal, beklenti, amaç ve hedeflerini anlatabilir, tasar ve görüşlerinin kısa gerekçelerini gösterir ya da bunlara açıklamalar getirebilir.
	B2	Soyut ve somut konular içeren metinlerin içeriğini ana hatlarıyla kavrayabilir; kendi uzmanlık alanındaki tartışmaları da anlayabilir. Kendini o denli akıcı ve anında ifade edebilir ki, anadili konuşurlarıyla az çaba göstererek anlaşabilmesi mümkündür. Kendini geniş bir konu alanında belirgin ve ayrıntılı bir şekilde ifade edebilir, güncel bir konuda görüşünü belirtebilir ve çeşitli olanakların olumlu ve olumsuz yönlerine değinebilir.
Yetkin Dil Kullanımı	C1	Geniş çapta, iddialı, uzun metinleri anlayabilir ve ima edilen anlamları da kavrayabilir. Sık sık sözcük arama zorunluluğu duymadan kendini anında ve akıcı bir dille ifade edebilir. Dili, toplumsal ve meslek yaşamında, eğitim ve öğretimde etkin ve esnek bir şekilde kullanabilir. Karmaşık konularda görüşlerini açık, düzenli ve ayrıntılı biçimde belirtebilir. Bu sırada çeşitli dilsel araçları uygun şekilde kullanarak metinleri birbirine bağlayabilir.
	C2	Okuduğu ve duyduğu her şeyi zorluk çekmeden anlayabilir. Farklı yazılı ve sözlü kaynaklardan edindiği bilgileri özetleyebilir; gerekçe ve açıklamaları bağlantılı bir anlatımla dile getirebilir. Kendini anında, çok akıcı ve açıkça ifade edebilir. Çözümü güç olan konularda da ince anlam farklılıklarını vurgulayabilir.

3.1. Kademelere göre programın yapısı

Program öğrencilerin gelişim özellikleri, okul sitemleri göz önünde bulundurularak dil yeterlilikleri temeli düzeyinde Okul Öncesi, İlköğretim I. Kademe (İlkokul), İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) ve Ortaöğretimi (Lise) kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. Programın bu şekilde düzenlenmesindeki amaçlardan birinin programın kazanım, tema, plan ve düzen açısından verimliliğini artırmak olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 2. Programın Kademelere Göre Yapılandırılmasına İlişkin Bilgiler

1	Okul Öncesi Dönemi	36-48 Ay	Başlangıç I	72 Saat	
		49-60 Ay	Başlangıç II	72 Saat	
		61-72 Ay	Başlangıç III	72 Saat	
2	İlköğretim I. Kademe (İlkokul)	7 Yaş	A1	A1.1	72+72 Saat
		8 Yaş		A1.2	72+72 Saat
		9 Yaş		A1.3	72+72 Saat
		10 Yaş		A1.4	72+72 Saat
3	İlköğretim II. Kademe (Ortaokul)	11 Yaş	A2	A1	144 Saat
		12 Yaş		A2.1	144 Saat
		13 Yaş		A2.2	144 Saat
		14 Yaş		A2.3	144 Saat
4	Ortaöğretim (Lise)	15 Yaş	B1	A1	144 Saat
		-		A2	144 Saat
		-		B1	144 Saat
		-		B1+	144 Saat
		-		B2	144 Saat
-	C1	144 Saat			

YDOTÖP, kademelere göre düzenlenirken her kademenin kendi içerisinde öğrencilerin gelişim özelliklerine göre sınıflandırılmasına önem verilmiştir. Bu durumun, öğretim çalışmalarının planlı ve verimli bir şekilde sürdürülmesine olanak sağladığı/sağlayacağı söylenebilir.

Tablo 2. İncelendiğinde okul öncesi dönemin kendi içerisinde 36-48 Ay, 49-60 Ay, 61-72 Ay olarak düzenlendiği ve her dönem için 72 saatlik dersin uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. Programda ilköğretim I. Kademe (ilkokul) kendi içerisinde 7, 8, 9 ve 10 yaş diye sınıflandırılmış, her yaş düzeyi için 72+72 saat uygun görülmüştür. Ayrıca bu kademe A1 düzeyi kendi içerisinde A1.1, A1.2, A1.3 ve A1.4 olmak üzere dört alt düzeye ayrılmıştır.

İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) kendi içerisinde 11, 12, 13 ve 14 yaş olmak üzere dört aşamada sınıflandırılmıştır. Her düzey için 144 saat ders uygun görülmüştür. Ayrıca bu kademe A2 düzeyi kendi içerisinde A2.1, A2.2 ve A2.3 olmak üzere üç alt düzeye ayrılmıştır.

Ortaöğretim (Lise) ise 15 yaş ve sonrası olarak sınıflandırılmıştır. Her düzey için 144 saatlik ders uygun görülmüştür. Bu kademe B1 düzeyi; B1, B1+ olmak üzere iki alt düzeye ayrılmıştır. Programda C1 düzeyi için 144 ders saati öngörülmesine karşın, yetkin dil kullanımının ikinci aşamasını tanımlayan C2 seviyesinin dil yeterliliği bakımından yaklaşık olarak ana dili kullanımına karşılık gelmesi nedeniyle programda bu seviyenin belirtilmesine gerek görülmemiştir.

3.2. Okul öncesi dönemde programın yapısı ve temalar

Okul öncesi dönemi, çocukların Türkçe ile ilk kez karşılaşacakları ve Türkçeye aşinalık kazanacakları başlangıç dönemi olarak ele alınmıştır. Programda başlangıç seviyesi olarak adlandırılan okul öncesi bölümü, çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alınarak 36-48, 49-60 ve 61-72 aylık yaş gruplarına göre yapılandırılmıştır. İlgili bilgiler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Program Yapısı ve Temalar

OKUL ÖNCESİ
Seviye: Başlangıç

	36-48	49-60	61-72
	Başlangıç I	Başlangıç II	Başlangıç III
Tema Kapsamı	Temalar		
Selamlaşma, Tanışma ve Vedalaşma	Merhaba!	Merhaba!	Merhaba!
Sınıf ve Okul	Benim Sınıfım	Oyun Zamanı	Okulu Keşfet!
Aile ve Ev	Benim Ailem	Ailem ve Evim	Güzel Evim
Renkler ve Şekiller	Renkleri Keşfet!	Yeşil Balon	Şekilleri Bul!
Vücudumuz ve Sağlık	Bebeğimin Yüzü	Geçmiş Olsun!	Beş Duyumuz
Giysiler ve Mevsimler	Giysilerim	Kırmızı Şapkam	Giysilerim ve Mevsimler
Yiyecekler ve İçecekler	Mutfakta Ne Var?	Acıktım!	Haydi Pikniğe!
Hayvanlar ve Doğa	Benim Kedim	Ali Baba'nın Çiftliği	Hayvan Dostlarım
Oyuncaklar	Oyuncak Sepetim	Kırmızı Bisikletim	Oyuncak Yapıyorum
Meslekler	Sevdiğim Meslekler	Bizim Mahalle	Meslekleri Keşfet!

Programda her bir yaş grubu için on tematik izlenice oluşturulmuştur. İzleniceler; tema kapsamı, tema adı, kazanımlar, söz varlığı, iletişimsel işlevler, bu işlevlerin altında sınıflandırılan dil ifadeleri ve öğrenme-öğretme süreci etkinlik örnekleriyle yapılandırılmıştır. Tema kapsamı, okul öncesi dönemdeki çocukların gelişimsel özelliklerinin yanı sıra dil işlevleri, gündelik yaşam alanları, ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak temel eğitim ilkelerinin esaslarını içerecek şekilde belirlenmiştir (TMV, 2019: 27).

3.3. İlköğretim I. kademe program yapısı ve temalar

Programın ilköğretim I. kademesinde (ilkokul) A1 seviyesi (Temel Dil Kullanımı) hedeflenmektedir. Bu seviye, uygulama ve yaş gruplarının gelişim özellikleri dikkate alınarak A1.1, A1.2, A1.3, A1.4 şeklinde aşamalı biçimde yapılandırılmıştır.

Tablo 4. İlköğretim I. Kademe (İlkokul) Program Yapısı

İLKÖĞRETİM I. KADEME (İLKOKUL)			
A1			
7 Yaş	8 Yaş	9 Yaş	10 Yaş
A1.1	A1.2	A1.3	A1.4
Merhaba!	Okula Merhaba!	Nerelisin?	Okulumuza Hoş Geldin!
Nasılsın?	Haydi Söyle!	Canım Arkadaşım!	Doğum Günün Kutlu Olsun!
Benim Sınıfım	Ben ve Ailem	Bugün Hava Güneşli!	Şehir Gezisi
Lütfen!	Penceremde Bir Kuş	Ne Yapmayı Seviyorsun?	Çizgi Film Kahramanları
Dolapta Ne Var?	Ne Zaman?	Benim Güzel Evim!	Haydi Oynayalım!
Benim Renklerim	Evim Evim!	Harika Bir Gün!	Büyük İcatlar
Vücudumuz	Acıktım!	Pikniğe Gidiyoruz	Bana Masal Anlat!
Benim Ailem	Oyun Zamanı	O Bir Kahraman!	Yeni Şeyler Öğreniyorum
Benim Elbiselerim	Nereye? Ne ile?	Nasıl Giderim?	Tatil Planım
Oyun Parkım	Bir Günüm	Geçmiş Olsun!	Gezelim Görelim

A1 düzeyinde, İlköğretim I. Kademedeki öğrenenlerin gelişimsel özelliklerinin yanı sıra dil işlevleri, gündelik yaşam alanları, ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak temel eğitim ilkelerinin esaslarını içerecek şekilde her yaş grubu/sınıf için on tematik izlenice oluşturulmuştur. İzleniceler; tema adı, kazanımlar, söz varlığı, iletişimsel işlevler, bu işlevlerin altında sınıflandırılan dil ifadeleri ve öğrenme öğretme süreci etkinlik örnekleriyle yapılandırılmıştır. Okul öncesiyle bütünlük gösteren bu bölümdeki temalar, yaş/sınıf düzeyleri arasında alt düzeyleri kapsayacak şekilde ilerlemektedir (TMV, 2019: 27).

3.4. İlköğretim II. kademe program yapısı ve temalar

Programın İlköğretim II. Kademesinde (Ortaokul) A2 seviyesi (Temel Dil Kullanımı) hedeflenmektedir. Bu seviye, yaş gruplarının gelişim özellikleri dikkate alınarak A1 seviyesinin tekrarıyla başlayıp A2.1, A2.2 ve A2.3 şeklinde aşamalı biçimde yapılandırılmıştır. İlköğretim I. Kademe yeterli dil düzeyine erişmemiş veya öğretim sürecine yeni katılmış öğrenenleri dikkate alarak A1 düzeyi, 11 yaş seviyesinde bütüncül bir yaklaşımla tekrar edilmektedir.

Tablo 5. İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) Program Yapısı

İLKÖĞRETİM II. KADEME (ORTAOKUL)			
A1-A2			
11 Yaş	12 Yaş	13 Yaş	14 Yaş
A1.1	A2.1	A2.2	A2.3
Haydi Tanışalım!	Okula Döndük	Hoş Geldin Arkadaşım!	Benim Arkadaşım
Okulum	Bir Planım Var	Kim Kazandı?	Bir Günde Dört Mevsim!
Güzel Ailem Güzel Evim	Bir Gün 24 Saat	Astronot Olsam!	Yaşam Alanlarımız
Ne Yapıyorsun?	Çarşı Pazar	Doğum Günü Hediyesi	Adım Adım!
Alışveriş Zamamı	Ne Nerede?	Zaman Makinesi	Mesajınız Var
Benim Şehrim	Farklı Bir Şey Yap!	Dikkat Dikkat!	İyi Bayramlar!
Bugün Hava Çok Sıcak!	Haber Saati	Duygular	Mutfakta Biri mi Var?
Çok Yaşla!	Bir Önerim Var!	İletişim	Sanatın Binbir Hâli!
Doğum Günü Hediyesi	Robot Dünyası	Geleceğin Dünyası	Kültürler Arasında
Doğada Hayat	Tatil Başlıyor	Geçmiş yolculuk: Bir Varmış Bir yokmuş!	Bir Hayalim Var!

A1 ve A2 düzeyinde İlköğretim II. Kademedeki öğrenenlerin gelişimsel özelliklerinin yanı sıra dil işlevleri, gündelik yaşam alanları, ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak temel eğitim ilkelerinin esaslarını içerecek şekilde on tematik izlenice oluşturulmuştur. İlköğretim I. Kademeyle bütünlük gösteren bu bölümdeki temalar, yaş/sınıf düzeyleri arasında alt düzeyleri kapsayacak şekilde ilerlemektedir.

Programın İlköğretim II. Kademesinde izlenceler; yaş düzeyleri dikkate alınarak temalar, kazanımlar, söz varlığı, iletişimsel işlevler, bu işlevlerin altında sınıflandırılan dil ifadeleri ve açıklamalar bölümüyle yapılandırılmıştır. Açıklamalar bölümünde ise gerekli görülen yerlerde ilgili söz varlığının (kelimeler, kalıp ifadeler, kavramlar vb.) hangi bağlamlarda kullanılabileceği ve bu bağlamların nasıl oluşturulması gerektiğiyle ilgili bilgiler verilmektedir (TMV, 2019: 28).

3.5. Ortaöğretim (lise) kademesinde program yapısı ve temalar

Programın önceki kademeleriyle uyumlu biçimde yapılandırılan ortaöğretim (Lise) kademesinde B2 seviyesi (Bağımsız Dil Kullanımı) hedeflenmektedir. Bu kademe ilk iki yaş/sınıf düzeyinde A1, A2 tekrarıyla başlayıp ilerleyen yaş/sınıf düzeylerinde B1, B1+, B2 şeklinde aşamalı olarak yapılandırılmıştır. Programın ortaöğretim kademesinde yeterli dil düzeyine erişmemiş veya öğretim sürecine yeni katılan öğrenenleri dikkate alarak 15/16 yaş seviyesinde öğrenenlerin gelişimsel ve bilişsel özelliklerine uygun bir biçimde A1 ve A2 düzeyleri bütüncül bir yaklaşımla yeniden yapılandırılmıştır. Eşik düzey olarak adlandırılan bağımsız dil kullanımının B1 yeterlik seviyesi, öğrenenin üretimsel becerilerini de etkin bir biçimde pekiştirebilmesi için B1, B1+ olmak üzere iki aşamada düzenlenmiştir. Programın Ortaöğretim Kademesinde hedef olarak B2 belirlenmiş olsa da belirli özel durumlarda (ülke eğitim sistemleri, ders saatleri, öğrenci ihtiyaçları ve profilleri vb.) öğrenenlerin yeterlik seviyelerine uygun izlenceler önerebilmek adına C1 seviyesinde on tematik izlencenin yer aldığı bir kur tasarımı da programa dâhil edilmiştir.

Tablo 6. Ortaöğretim (Lise) Kademesinin Program Yapısı

ORTAÖĞRETİM (LİSE)					
A1-B2					
15 Yaş	...Yaş	...Yaş	...Yaş	...Yaş	
A1	A2	B1	B1+	B2	C1

Okul Başlıyor!	Tatil Dönüşü	İlk Hafta	Mektup Arkadaşım	Dünyayı Dönüştürenler	İletişim Olaylar, Olgular, Kişile
Sınıftayız	Hafta Sonu Planın Ne?	Hayatın İçinden	Birlikte Yaşıyoruz	Mecazların dünyası	Eğitim Deyimlerin Dili
Ailem ve Evim	Şimdi Haberler	Eğlence Zamanı	Dünyadan Haberler	Anadolu: bir açık Hava Müzesi	Sağlık Müzesi
Ne Yapıyorsun?	Bir Günüm	Afiyet Olsun!	Dünya Bir Sahne	Ne Olmak İstiyorsun?	Gençlik Kariyer Planlaması
Şehir Gezisi	Hayat Birlikte Güzel	Doğada Bir Gün	Büyük Buluşlar Çılgın Mucitler	Türkiye’de Öğrenci Olmak	Göç
Haydi Alışverişe!	Bir Hikâyem Var!	Dostluk Kazansın	Kıyafetlerin Dili Renklerin Dünyası	Geleceğin Dünyası	İklimler Değişiyor!
Bugün Hava Nasıl?	Dedemin Mesleği Bana Göre mi?	Teknolojiyi Okumak	Gizemli Yapılar	Kültürler Arasında	Ekonomi
Geçmiş Olsun!	Akıllı İletişim	Evvel Zaman İçinde	Haydi Gülümse!	Sular Isınıyor	Bilim ve Teknoloji
Davetlisiniz	Spor Yapıyorum Sağlıklı Besleniyorum	Kendini Keşfet!	Bayramınız Kutlu Olsun!	Kitap Kurdu	Kültürlerarasılık
Tatil Planım	Gezi-Yorum	Sanal Dünya Sanal İletişim	Doğayı Keşfediyorum	Notaların Dili	Edebiyat ve Sanat

Her bir yaş grubu/sınıf için on tematik izlenice oluşturulmuştur. İzlenicelerde tema adı, temayla uyumlu konu önerileri, kazanımlar, söz varlığı, iletişimsel işlevler ve açıklamalar bölümü yer almaktadır. Dil yeterlik düzeyi yükseldikçe temalar, öğrenenlerin yaş seviyeleri doğrultusunda ihtiyaçlarını ve toplumsal hayatta karşılaşılabilecekleri bağlamları içerecek şekilde genişlemiş ve derinlik kazanmıştır. İletişimsel işlevler de farklı resmiyet seviyeleri, toplumsal ve kültürel kurallar, sosyal roller bağlamında çeşitlilik kazanmış ve öğrenenlere kendilerini doğru ifade edebilme noktasında çok boyutlu bir repertuar sunmuştur. Açıklamalar bölümünde ise gerekli görülen yerlerde ilgili söz varlığının (kelimeler, kalıp ifadeler, kavramlar vb.) hangi bağlamlarda kullanılabileceği ve bu bağlamların nasıl oluşturulması gerektiğiyle ilgili bilgiler verilmektedir (TMV, 2019: 29). Programın dayanağına ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

4. Programın dayanakları nelerdir? problem sorusuna ilişkin bulgular:

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'nın temel dayanağı, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'dir. Bu metin, Avrupa ülkelerinde dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmaları yönlendirmek için ortak bir çerçeve sunmaktadır. Yabancı dil öğrenenlerin, bu dili iletişim kurmada kullanabilmek için neleri bilmeleri ve bu dilde etkinlik kazanmak için hangi bilgi ve yeteneklerini geliştirmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır. Bu açıklamalar aynı zamanda dillerin kurulmuş olduğu kültür bağlamını da kapsamaktadır. Başvuru metni aynı zamanda yabancı dil öğrenenlerin gerçekleştireceği ilerlemenin, öğrenmenin her aşamasında ve yaşam boyu öğrenme temeliyle ölçülebilmesini sağlayan dil yeterlilik düzeylerini de tanımlamaktadır (MEB Komisyon). Bu metin, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı hazırlanırken şu dört temel hususta programa temel oluşturmuştur (TMV, 2019: 12-13):

1. Dil öğretimi için programlar ve başvuru kaynakları geliştirmek, sınav ve ders kitapları hazırlamada ortak başvuru kaynağı olarak yararlanmak,
2. Eğitim yöneticileri, program geliştirme uzmanları, öğretmenler, öğretmen eğitimcileri, sınav hazırlama kurulları arasında eşgüdümü sağlamak,
3. Öğretim programının uygulanabilirliğini artırmak için dil öğretiminde amaç, içerik ve yöntemleri ortak bir zeminde kavramsallaştırmak,
4. Dil yeterliklerinin tanımlanmasını sağlayan nesnel ölçütleri oluşturmak, çeşitli bağlamlarda verilen dil yeterlik belgelerinin tanınırlığını sağlayarak uluslararası hareketliliği desteklemektir.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nden hareketle hazırlanan bu dört temel ilke göz önünde bulundurularak hazırlanan programın yapısında ihtiyaç analizi, bütünsellik, çok boyutluluk, iletişimsel ve kültürel yeterlilikler dikkate alınmıştır (TMV, 2019: 12).

2001 yılında yayımlanan Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni, metinde bazı değişiklikler, güncellemeler ve eklemeler yapılarak 2018 yılında *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment Companion Volume With New Descriptors Provisional Edition* adıyla tekrar yayımlanmıştır.

2018 yılında yayımlanan Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde; alımlama, üretim ve etkileşim alanlarındaki tüm etkinlikler için tanımlayıcı ölçekler güncellenmiş, ayrıca etkileşim alanındaki etkinlikler için çevrim içi kavramı ve çevrim içi kavramına dair tanımlayıcı ölçekler belirlenmiştir. Buna ek olarak aracılık alanında metinde, kavramlar ve iletişim etkinlikleri için 2001 metninden farklı olarak tanımlayıcı ölçekler eklenmiştir. Yeterlikler düzeyinde ise iletişimsel dil yetisi bölümündeki dilsel ve edim bilimsel yeterliklerin tanımlayıcı ölçekleri güncellenmiş ve dilsel yeterliklere ses bilim eklenerek tanımlayıcı ölçekleri belirlenmiştir. Çok dillilik ve çok kültürlülük yetisi bölümündeki çok kültürlülük, çok dilli anlama ve dağarcık yeterlikleri için tanımlayıcı ölçekler eklenmiştir. Ayrıca 2001 yılındaki metinde A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 olmak üzere altı dil seviyesi tanımlanırken 2018 yılında güncellenen metinde yedinci bir dil seviyesi olarak A1 Öncesi tanımlanmıştır (YDOTÖP, 2019: 13). Ancak programda A1 Öncesi ile ilgili herhangi bir kazanıma yer verilmediği görülmektedir. Bu, programda dikkat çeken bir eksiklik olarak görülebilir. Nitekim A1 öncesi seviyesi için de kazanımların belirlenmesi öğreticilerin öğrenenleri amaca uygun ve etkili eğitebilmesi için yol gösterici olacaktır.

YDOTÖP içeriği hazırlanırken 21. Yüzyıl Becerileri, Avrupa Yeterlilik Çerçevesi ve kök değerler gibi kuramsal ve kavramsal çerçeveler esas alınmıştır. Bu yönüyle programın çağın gerekleri ve alan ile ilgili son gelişmeler göz önünde bulundurularak hazırlandığını, güncel bir özellik taşıdığını söylemek mümkündür.

YDOTÖP'te 21. Yüzyıl Becerileri üç ana başlık altında verilmektedir: Öğrenme ve yenilik becerileri (yaratıcılık ve yenilenme, eleştirel düşünme ve problem çözme, iletişim, iş birliği); bilgi, medya ve teknoloji becerileri (bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı); yaşam ve meslekî beceriler (esneklik ve uyum, girişimcilik ve öz yönetim, sosyal ve kültürlerarası beceriler, üretkenlik ve sorumluluk, liderlik ve sorumluluk) (TMV, 2019: 13).

YDOTÖP'te 21. Yüzyıl Becerilerinin yanı sıra, Avrupa Yeterlilik Çerçevesi kavramlarına da yer verilmiştir. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ), yeterliliklerin anlaşılması ve karşılaştırılması için geliştirilen hayat boyu öğrenme politika aracıdır. AYÇ, yeterliliklerin işverenler, bireyler ve kurumlar tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlayarak, çalışanların ve öğrenenlerin yeterliliklerini diğer ülkelerde kullanabilmesinin yolunu açmakta, ülkelerin yeterlilik sistemlerinin birbirleriyle bağlantısını sağlayan ortak karşılaştırma aracı işlevi görmektedir.

AYÇ'nin temel iki prensibinden biri bireylerin ülkeler arasında hareketliliğini teşvik etmek, diğeri ise hayat boyu öğrenmelerine yardımcı olmaktır. AYÇ, kıyaslama ve işbirliğini mümkün kılmak amacıyla oluşturulmuş bir üst çerçeve olup farklı ülkelerin ulusal yeterlilik sistemlerini ve çerçevelerini sekiz ortak Avrupa referans seviyesi aracılığıyla ilişkilendirmeyi hedefleyen bölgesel bir yeterlilik çerçevesidir. AYÇ, hayat boyu öğrenmeyi geliştirmeye yönelik bir araç olarak; örgün, yaygın ve serbest öğrenme ortamlarında gerçekleşen öğrenmeleri kapsamaktadır. AYÇ'nin temelini, her seviyede sahip olunması gereken asgari ortak bilgi, beceri ve yetkinliklerin tanımlandığı sekiz seviye oluşturmaktadır. Bu seviyeler, seviye tanımlayıcısı olarak adlandırılan bilgi, beceri ve yetkinlikten oluşan öğrenme kazanımı ifadeleriyle tanımlanmaktadır (<https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/avrupa-yeterlilikler-cercevesi>).

Uluslararası standartlar referans alınarak hazırlanan bu programda 21. Yüzyıl Becerileri ve Avrupa Yeterlilik Çerçevesinin yanı sıra adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, hürmet, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik gibi insanî değerleri içermektedir. Bu evrensel değerlerle birlikte marifet, maruf, irfan ve örf gibi yerel ve milli değerlere de yer verilmiştir (TMV, 2019: 14). Yerel ve evrensel değerlere yer verilmek suretiyle öğrenenlerin evrensel değerler ile milli değerleri özümsemesinin hedeflendiği anlaşılmaktadır. Programın yaklaşımına ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

5. Programın temel yaklaşımı nedir? problem sorusuna ilişkin bulgular:

Bu programın temel amacı Türkçe anlama ve anlatma becerilerini kullanarak iletişim kuran, keşfederek ve yaparak- yaşayarak öğrenen, sorumluluk alan, iş birliği içinde çalışan, problem çözüme

becerilerini kullanan, eleştiren, araştıran, yorumlayan, evrensel değerleri ve kendi kültürel değerlerine saygı duyan ve bu değerleri özümsemiş bireyler yetiştirmektedir.

Bu amaç kapsamında Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninin önerdiği eylem odaklı yaklaşım, programın temel yaklaşımı olarak benimsenmiştir. Temel alınan bu yaklaşım, dil kullanan ve öğrenenleri öncelikle sosyal aktörler; yani, belli koşullarda, belirli çevrelerde ve eylem alanlarında, sadece dilsel olmayan, bildirişimsel görevleri üstlenen toplum üyeleri olarak ele alır. Dilsel eylemler, dilsel etkinlikler olmanın yanı sıra ona anlam kazandıran oldukça geniş bir sosyal yapının parçasıdır. Pehlivan'a (2007: 12) göre yabancı dil öğretimi, bir çeşit kültür öğretimidir. İnsanlar ait oldukları toplumun ve o topluma ait kültürün kelime ve kavramlarıyla düşünür ve kendilerini bunlarla ifade ederler. Bütün kelime, kavramların dayandığı bir kültür geçmişi vardır. Bu sebeple öğretilen dilin toplumunun yapısı ve sosyal değerleri dikkate alınmalıdır. Bir dili kendi mantığının dışında öğretmek o yabancı dili öğrenmeyi zorlaştırır. YDOTÖP'te dilsel eylemlerin kültürel öğeler göz önünde bulundurularak verilmesi hem Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ile örtüşmektedir hem de dil eğitiminin verimli olmasını sağlamaktadır.

YDOTÖP eylem odaklı yaklaşımı esas aldığından dolayı dili sadece bir dilsel etkinlik olmaktan ziyade sosyal hayatın bir parçası olarak görmektedir. Bu anlamda öğrenenlerin sosyal hayatta üstlenecekleri rollere göre dilin kullanım alanları belirlenmiştir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninden hareketle dilin kullanım alanları özel (kişisel), kamusal, meslekî ve eğitim olmak üzere dört kısma ayrılmıştır. Her alan kendi başlığı altında alanlar/ mekânlar, kurumlar, kişiler, nesnelere, olaylar, eylemler ve metinler olmak üzere yedi alt başlık altında verilmiştir. Dilin kullanım alanları alt başlığının kapsadığı durumların neler olduğu belirtilmiştir. Ayrıca program kapsamında temalar belirlenirken dilin kullanım alanları esas alınmıştır.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde sosyokültürel bilgiler başlığı altında ele alınan kültürel unsurlar, programın yapılandırılmasında esas alınmıştır.

Tablo 7. Sosyo-kültürel Bilgiler

Sosyokültürel Bilgiler	
Günlük yaşam	Yiyecek içecek, yemek zamanları, masa adabı, resmî tatiller, çalışma saatleri, boş zaman etkinlikleri
Yaşam koşulları	Ev şartları, refah durumları
Kişiler arası ilişkiler	Kadın-erkek ilişkileri, aile yapıları ve ilişkileri, iş ortamındaki ilişkiler vb.
Değerler, inançlar ve tutumlar	Bölgesel kültürler, gelenek ve sosyal değişim, tarih, özellikle sembol olmuş tarihi kişilikler ve olaylar, yabancı ülkeler, halklar, ülkeler, politika, sanat, din, mizah
Beden dili	Dilin öğreniminde geleneksel olarak farklı kültürlerde kullanılan beden dili iletişimi ve diğer kültürlere aktarımı
Sosyal gelenekler	Misafirperverlikle ilgili olarak dakiklik, hediyeler, kalış uzunluğu, ayrılış vb.
Ritüeller	Doğum, evlilik, ölüm, kutlamalar, festivaller, danslar vb.

YDOTÖP'te sıralanan sosyokültürel bilgiler temalarla ilişkilendirilerek her bir düzey ve sınıf için verilmiştir. Programın uygulandığı sınıflarda öğrenen bireylerin aşağıda ifade edilen kültürlerarası becerileri geliştirmesi beklenmektedir:

- ✓ Kendi kültürü ile yabancı kültürü birbiriyle ilişkilendirme,
- ✓ Kültürel duyarlılık kazanma ve diğer kültürlerden olanlarla ilişki kurmak için farklı stratejileri tanıma ve kullanma,
- ✓ Kendi kültürüyle hedef kültür arasında ilişki kurarak kültürlerarası anlaşmazlıklar ve çatışma durumlarıyla baş etme,
- ✓ Çok kültürlü ortamlarda kültürel önyargıları kırma ve aşma yeterlidir (CEFR, 2001; 2018).

Program; karşılaştırma (aile hayatı, yerleşim, çalışma, yeme-içme, dinî ritüeller, günlük konuşmalar, otorite ile ilişkiler, boş zamanların değerlendirilmesi), kültürleyiciler (kültürlerarası çatışma durumlarının incelenmesi), kültür kapsülleri ve kültür setleri (iki kültür arasındaki ince farkların açıklanması), diyalog ve rol yapma (duygudaşlık için), görseller, metin, soru çözme uygulamaları (alışveriş yapmak, doktora gitmek, arkadaş edinmek, şikâyette bulunmak, kendinden yaşlı olanlarla arkadaşlık edinmek, din hakkında sohbet etmek gibi), durum incelemesi, kültür keşif teknikleri, grup tartışması gibi teknikler (Pehlivan, 2007: 20-26) aracılığıyla kültürlerarası etkileşim yeterliği kazandırmaktadır.

Pehlivan'a (2007) göre metin çalışmalarının yararlı olabilmesi, seçilen metinlerin, öğrenciyi dile üretici olmaya yönlendirmesi gerekmektedir ayrıca öğrenciyi düşündürmeli, araştırmaya yönlendirmelidir. Neuner'e (aktaran; Tapan; 1989: 185) göre metinler gerçek yaşamla ilişkili olmalı, bu durum öğrencinin amaç-kültür ile doğrudan doğruya karşılaşmasına olanak tanır. YDOTÖP kapsamında dil öğretiminin temel malzemesi olan metinlerin seçimi ve kullanımında kültürlerarası etkileşimi destekleyen metinlere yer verilmesi beklenmektedir. Pehlivan'a (2007: 17) göre yabancı dil öğretimi kültürel ilişkilerin ve karşılıklı iletişimin en önemli ögesidir. Kültürlerarası bildirişim, anlaşmayı amaçlayan yabancı dil öğretimi ön yargıları ve yanlış anlamaları ortadan kaldırmayı sağlayan bir yoldur.

Program oluşturulurken eylem *odaklı yaklaşım* esas alınmakla birlikte programda kademelere göre izlencelerin oluşturulmasında *sarmal programlama yaklaşımı* benimsenmiştir.

Uluçınar (2016: 165) Sarmal programda daha önce gerçekleşen öğrenmeler, bir sonraki öğrenmelerin temelini oluşturmaktadır. Öğrenme sürekli tekrar eden bir süreç olarak görülmektedir. Öğrenilen konu alanı bir temel üzerine inşa edilir. Demirel'e (2017: 143) göre bu tekrarlar, tercihen konuyu hatırlatmanın yanı sıra konunun kapsamını da genişletmektedir. İçeriği bu tip yaklaşımla hazırlanmış programlar daha esneklerdir.

Programın öğretme- öğrenme sürecinin geliştirilmesinde aşamalılık ilkesi dikkate alındığından doğrusal programlama yaklaşımından da istifade edilmiştir. Demirel'e (2017: 143) özellikle aşamalılık özelliği taşıyan dersler için doğrusal programlama yaklaşımı kullanılması gerektiğini ifade etmektedir. Bu program birbiri ile ardışık sıralı, yakın ilişkili ve zorunlu ya da önkoşul öğrenmelerin ağırlıklı olduğu konuların düzenlenmesinde kullanılır.

Aşamalılık ilkesi, öğrenme ürünlerinden bazılarının önceden öğrenilmiş olması halinde diğerlerinin öğrenilmesinin olanaklı hale gelmesi ya da kolaylaşması şeklinde bir ilişkidir (Özçelik, 2014: 64). Kademelere göre izlenceler bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa, kolaydan zora, genelden özele ve somuttan soyuta şeklinde düzenlenmiştir. Öğretme- öğrenme sürecinde aşamalılık ilkesinin temel alınması, program açısından olumlu bir özelliktir.

Özçelik'e (2014: 65) göre öğretim programlarında aşamalılık ilkesinin göz önünde bulundurulması okuldaki öğrenmelerin daha etkili ve ekonomik olması bakımından büyük önem taşır. Bir derste yer alan öğrenme ve öğretme etkinliklerinin düzenlenmesinde bu etkinlikler ile öğrencilere kazandırılması düşünülen yeterlilikler arasında aşamalılığın dikkate alınmamış olması, hedef alınan yeterliliklerin öğrencilere kazandırılmasını zorlaştırır, eğitim- öğretim ortamının veriminin düşmesine sebep olabilir. Ertürk'e (2013: 99) göre de öğrenme yaşantısının kendisinden daha önce gelene dayalı ve daha sonra geleni hazırlayıcı olması, öğrencilerin istedik yönde gelişmesine yardımcı olabilir.

YDOTÖP'te öğretme-öğrenme sürecinin yapılandırılmasında eylem odaklı yaklaşım, sarmal öğretim modeli ve doğrusal programlama yaklaşımının yanı sıra *kademeli sorumluluk aktarımı ve ekolojik sistem kuramı* benimsenmiştir.

Kademeli sorumluluk aktarımı modeli Vygotsky'nin (1978) proksimal gelişim alanı kavramına dayanmakta ve öğretimde bilişsel destek (scaffolding) kavramını baz almaktadır. Bilginin yapılandırılmasında sosyal öğrenmelerin etkili olduğunu belirten Vygotsk, öğrenmeyi bir sosyal etkinlik olarak görmüştür. Vygotsky'e göre insanların başkalarıyla etkileşim göstererek gerçekleştirdiği iş birlikli çaba, başarıların artmasında etkindir. Öncelikle öğretmen daha çok kontrole sahiptir bununla birlikte bağımsız ve kişisel olarak düzenlenmiş öğrenmeye doğru aşama aşama ilerleme kaydedilir. Bu sistem sayesinde öğretmenler, öğrencilerin mevcut seviyelerini tespit edebilir. Ayrıca öğrencilerin potansiyel seviyelerine ulaşmada yardımcı olabilirler (Aydemir, 2017: 49).

Fisher ve Frey (2003) kademeli sorumluluk aktarım modelinin öğretim basamaklarının dört adımdan oluşan bir süreç olduğunu ifade etmektedirler. İlk adımda öğretmen doğrudan öğretim yoluyla becerinin nasıl kullanılacağına dair açıklama sunar. Sonraki adımda öğretmen kendi

gözetiminde öğrencilerin bu becerileri uygulaması için fırsatlar sunar. Üçüncü adımda ise, uygulamalar yapılarak öğretilen beceri/strateji için öğrenciye sorumluluk yüklenilir. Son adımda ise, bilgi ve deneyim kazanan öğrenci bağımsız bırakılır (Duke & Pearson, 2002; Fisher & Frey, 2003; Fisher & Frey, 2007).

Öğretme-öğrenme sürecinin yapılandırılmasında Kademeli Sorumluluk Aktarım Modeli, Ekolojik Sistem Kuramı ile birleştirilir. Ekolojik Sistem Kuramı hem gelişim psikolojisinde hem de kültür ve insan gelişiminin incelenmesinde ileri sürülen ekolojik-ortamsal yaklaşımlara temel olmuştur. Aktif bireyin; fiziksel, toplumsal ve kültürel çevre içerisinde karşılıklı etkileşimini temel alan dinamik bir modeldir. Çocuğun sosyalizasyonunu şekillendiren ekolojik bağlam; kişiler arası ilişkilere ve bu ilişkilerin bağlam ile ilişkisine vurgu yapmaktadır (http://www.turkcewiki.org/wiki/Ekolojik_sistemler_teorisi). Ekolojik Sistem Kuramı, çocuğun/öğrencinin sahip olduğu bağlamlar ile çocuk arasında karşılıklı etkileşime dayalı bir ilişkinin olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla dil becerilerinin edinimi ne sadece çocuğun zihni ne aile süreçleri ne sınıf içerisi ne de okul süreçleriyle ilişkilidir. Bunun yerine dil becerilerinin edinimi okul sistemleri, aile, sınıf arasında oluşan dinamik bir etkileşimin sonucu gerçekleşir. Bu dinamik etkileşim dil edinim ekolojisi olarak tanımlanmaktadır (Comer ve Haynes, 1991; Kainz ve Vernon-Feagans, 2007; McDowall, Taumoepeau ve Schaugency, 2017; akt. TMV, 2019: 24).

Sonuç olarak program, eylem odaklı yaklaşımı esas almakla birlikte birçok farklı yaklaşımın sistemli bir şekilde harmanlanarak bir arada kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Programın kademelere göre sınıflandırılmasında seçmeci yaklaşım kullanılmıştır. Program seçmeci yaklaşım doğrultusunda; işlevsel, iletişimsel, sarmal, doğrusal, tematik, beceri ve görev odaklı bir bakış açısıyla yapılandırılmıştır. Bu özellikleriyle programın, çok yönlü ve istendik davranışları kazandırmak açısından verimli olabileceği kanısını güçlendirmektedir.

6. Programın ölçme-değerlendirme yaklaşımı nedir? sorusuna ilişkin bulgular:

Öğretim programlarının temel unsurlarından biri de ölçme ve değerlendirmedir. YDOTÖP'te programın genelinde ölçme ve değerlendirme uygulamaları için şu temel ilkelere dikkat edilmiştir:

Programın temel yaklaşımına uyumlu bir ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yer verilmiştir. Program esnek bir yapıya sahip olduğundan, ölçme ve değerlendirme süreci ve araçları da esnek ve geliştirilebilir bir özellik taşımaktadır. Ölçme ve değerlendirme sürecindeki bütün etkinlikler eğitim-öğretim ortamının doğal bir parçası olarak görülmüştür. Öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsendiğinden, öğrencilerin bireysel farklılıkları ve gelişim özellikleri göz önünde bulundurulmuştur. Kazandırılması istenen özelliklerin tamamını kapsayıcı ölçme ve değerlendirme tekniklerine yer verilmiştir. Ölçme ve değerlendirmede çeşitliliğe özen gösterilmiştir. Geleneksel/davranışçı teknikler (seçmeli, doğru-yanlış vb.) kadar alternatif/yapılandırmacı ölçme ve değerlendirme tekniklerine (öz değerlendirme, akran değerlendirme, rubrik vb.) de yer verilmiştir. Bu şekilde hem sürece hem sonuca odaklanan tekniklere yer verilmiştir, denilebilir.

Program kapsamında öğretim sürecinde tanılayıcı (diagnostic) değerlendirme, geliştirici (formative) değerlendirme ve özetleyici (summative) değerlendirme olmak üzere üç değerlendirmeden bahsedilmiştir. Bu değerlendirme çeşitleri süreç içerisinde amaçlarına uygun olarak kullanılmıştır. Sadece öğretmen odaklı değil öğrenci odaklı (öğretmen, öz değerlendirme, akran vb.) değerlendirme anlayışına yer verilmesi önemsenmiştir. Ayrıca dilin akademik bir öğrenme alanından çok yaşayan, yaşanan veya yaşama aktarılan biçimde içselleştirilmesine yönelik tekniklere ağırlık verilmiştir.

Programda dört temel dil becerisine göre ölçme teknikleri ve ölçme için uygulama örneklerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 8. Programda Dil Becerilerine Göre Ölçme Teknikleri ve Ölçme İçin Uygulama Önerileri

Dil Becerileri	Ölçme Teknikleri	Ölçme İçin Uygulama Önerileri
----------------	------------------	-------------------------------

Konuşma	Drama etkinlikleri, tartışma, grup veya ikili çalışmalar, resmi tasvir etme, belirli durumlarda kısa cevaplar verme, bilgi paylaşım temelli konuşma, görüş paylaşım temelli konuşma etkinlikleri, bir olayı başkalarına aktarma, kısa sözel sunumlar yapma, görsel/şekil/tablolara üzerine konuşma etkinlikleri, öğrenci ürün dosyası, öz, akran, grup ve tutum değerlendirme ölçeği, gözlem formları, açık uçlu sorular, dereceleme ölçekleri.	1. Öğrencilerin konuşma performanslarını sağlıklı bir biçimde ölçmek için dereceli puanlama anahtarı kullanılabilir. 2. Değerlendirme ortamının öğrencilerin üretimsel dil becerilerini kullanmalarına imkân tanıyacak şekilde oluşturulması önem arz etmektedir. 3. Öğrencilerin akran ve öz değerlendirme konularında desteklenmeleri gerekmektedir.
Dinleme	Öğrencilerin dinledikleri metinle resimleri eşleştirme etkinlikleri, sesleri ayırt etme, metinlerdeki kişilerin amaç ve iletişim niyetlerini anlayabilme, dinle ve bir eylemi tamamlama türü etkinlikler (Dinle ve resim yap/çiz/doğru sıraya koy/yanlış belirle/işaretle), ilgisiz bilgiyi çıkarma, doğru/ yanlış etkinlikleri, detayları ayırt edebilme türü, ayrıntıları fark etme, soru ve cevap etkinlikleri	1. Tümünden gelim ve tüme varım etkinliklerinin planlanması gereklidir. 2. Seslerin farkına varılmasına yönelik etkinlikler (vurgu, tonlama, dilbilgisi yapılarının anlam çeşitliliği) yürütülebilir. 3. Anlam temelli etkinliklerin (geçmiş bilgilerin çağırılması, bütünsel anlamı kavrama, metnin yorumlanması) oluşturulması beklenmektedir.
Okuma	Öğrencilerin okudukları metindeki bilgileri/görselleri eşleştirme, metinlerdeki kişilerin niyetlerini anlayabilme, başlık bulma, ana fikri belirleme, ayrıntıları anlama, tamamlama türü etkinlikler (Oku ve resim yap/çiz/doğru sıraya koy/yanlış belirle/işaretle), ilgisiz bilgiyi çıkarma, doğru/ yanlış etkinlikleri, ayrıntıları fark etme, ima edilen bilgileri anlayabilme, metnin dil bilgisel boyutlarını fark etme, soru ve cevap etkinlikleri, metindeki bilgileri tablo/şekil/ listede bulma etkinlikleri.	1. Tümünden gelim ve tüme varım etkinliklerinin planlanması gereklidir. 2. Kelimelerin eklerinin farkına varılmasına yönelik etkinlikler (eş dizim temelli etkinlikler, temel dilbilgisi etkinlikleri, dil bilgisi yapılarının anlam çeşitliliği) yürütülebilir. 3. Anlam temelli etkinliklerin (geçmiş bilgilerin çağırılması, bütünsel anlamı kavrama, metnin yorumlanması) oluşturulması beklenmektedir.
Yazma	Görsel/video/resmi tasvir etme etkinlikleri, çeşitli formları doldurma (otele giriş işlemleri, iş başvuru formu doldurma, vb.), not alma, yazma planı oluşturma etkinlikleri, liste hazırlama (alışveriş listesi, yapılacak işlerin listesini hazırlama), tabloya göre metin oluşturma, yeniden yazma etkinlikleri, kısa notlar alma, cevaplar hazırlama, paragraf/deneme/eposta/günlük notlar oluşturma, giriş cümlesi yazma, metnin ana hatlarının söz edildiği cümleler hazırlama etkinlikleri.	1. Öğrencilerin yazma performanslarını sağlıklı bir biçimde ölçmek için dereceli puanlama anahtarı kullanılabilir. 2. Üretilen metnin “ne” olduğu (metin türü), “kime” yazıldığı (metni kim okuyacak) ve “neden” yazıldığı (metnin amacının ne olduğu) düşünülerek yazma etkinlikleri oluşturulabilir. 3. Öğrencilerin akran ve öz değerlendirme konularında desteklenmeleri gerekmektedir.

Programda konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerine göre farklı ölçme ve değerlendirme tekniklerinin önerilmesi, ölçme için uygulama önerilerinin verilmesi programın, istenilen hedeflere ulaşma konusunda öğrencilere yol gösterici niteli taşıdığı göstermektedir. Programın uygulanması aşamasında uygulayıcılara dair önerilerde de bulunmuş olması önemlidir.

7. Programda vurgulanan amaç kazanımlar nelerdir? sorusuna ilişkin bulgular:

Kazanımların belirlenmesi ve düzenlenmesinde Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan dil yeterlikleri esas alınmıştır. Kazanımlar hem dil seviyelerine hem de dil becerilerine göre A1-A2 (Temel Dil Kullanımı), B1-B2 (Bağımsız Dil Kullanımı), C1 (Yetkin Dil Kullanımı) şeklinde

sınıflandırılmıştır. Ancak 2018 Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde yeni bir yeterliliği olarak verilen A1 Öncesi ile ilgili kazanımlara yer verilmemiştir.

Tablo 9. Kazanım Dağılım Çizelgesi

Dil Becerileri	Dil Seviyeleri					Becerilere Göre Toplam Kazanım Sayısı
	A1	A2	B1	B2	C1	
Dinleme	42	55	60	45	45	257
Sözlü Etkileşim	27	44	47	43	38	199
Sözlü Üretim	26	27	46	50	42	191
Okuma	47	60	61	57	51	276
Yazma	43	68	67	64	55	297
Dil Seviyelerine Göre Kazanım Sayısı	185	254	281	259	251	1230

Tablo 9’da YDOTÖP’te dinleme, sözlü etkileşim, sözlü üretim, okuma ve yazma öğrenme alanlarıyla ilgili kazanım sayılarına yer verilmiştir. Kazanımlar dil yeterlilik seviyelerine göre verilmiştir. Bütün dil yeterlilik alanlarında dinleme öğrenme alanıyla ilgili 257, sözlü etkileşim öğrenme alanıyla ilgili 199, sözlü üretim öğrenme alanıyla ilgili 191, okuma öğrenme alanıyla ilgili 276, yazma öğrenme alanıyla ilgili 297 kazanıma yer verilmiştir. En çok kazanımın yazma öğrenme alanıyla olduğu görülmektedir. Yazma öğrenme alanının ardından sırasıyla okuma (276), dinleme (256), sözlü etkileşim (199), sözlü üretim (191) gelmektedir. Ayrıca YDOTÖP’te konuşma becerisi sözlü etkileşim ve sözlü üretim olmak üzere iki ayrı beceri olarak verilmiştir.

YDOTÖP’te A1, A2, B1, B2, C1 dil yeterlilik seviyelerinde verilmesi gereken dil bilgisi içerikleri hakkında bilgi verilmiş olup her dil yeterlilik seviyesinde verilmesi gereken dil yapıları da tablo halinde gösterilmiştir. Bu durum programın uygulayıcılarına kolaylık ve ekonomiklik sağlayacaktır.

YDOTÖP kapsamında ilköğretim I. Kademe (İlkokul), İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) ve Ortaöğretim (Lise) için genel amaçlar, ölçme ve değerlendirme hakkında ortak açıklamalara yer verilirken okul öncesi için ayrı amaçlara, ilkelere, öğretim yöntemlerine, ölçme ve değerlendirmeye yer verilmiştir. Bu durumun oluşmasında o dönemdeki öğrencilerin gelişim özellikleri ve okul öncesi dönemde iletişim biçimi olarak konuşma ve dinlemenin daha büyük yer tutması etkili olduğu düşünülmektedir.

8. Programın okul öncesi döneme ilişkin genel çerçevesi ve özellikleri nelerdir? sorusuna ilişkin bulgular:

8.1. Okul öncesi dönem programın genel amaçları

Programın okul öncesi bölümünün temel amacı çocukların Türkçe ile tanışmalarına yardımcı olmak ve Türkçeye karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamaktır. Bu dönemin temaları oluşturulurken çocukların gelişim özellikleri, ilgi ve ihtiyaçları, bireysel ve sosyo-kültürel farklılıkları dikkate alınarak aşamalı biçimde ve sarmal bir yapıda düzenlenmiştir. Ayrıca dilin öğretilmesinden ziyade dilin bir iletişim aracı olarak kullanılması amaçlanmıştır. Çocuğun merkeze alınıp düzenlendiği bu programda, Okul Öncesi Eğitim Programında (MEB, 2013) sözü edilen genel amaç ve ilkelere uygun olarak sözlü iletişim becerileri (dinleme-konuşma) esas alınmıştır (TMV, 2019: 117).

YDOTÖP’te okul öncesi eğitiminin temel ilkeleri doğrultusunda yer verilen genel amaçlar şu şekildedir (TMV, 2019: 117):

- Çocuklarda Türkçe öğrenmeye karşı olumlu bir tutum geliştirmek,
- Çocuklarda Türkçe ve Türk kültürü konusunda farkındalık oluşturmak,

- Çocukların farklı dil, kültür ve insanlarla tanışmaya açık olmalarını sağlamak,
- Çocukların Türkçe dinleme-izleme ve konuşma becerilerini geliştirmek,
- Çocuklarda Türkçe söz varlığını geliştirmek,
- Çocukların gelişimsel özelliklerine uygun olarak Türkçe konuşulan ortamlarda iletişim sürecine katılmalarını desteklemek,
- Çocukların Türkçe öğrenme sürecinde bilişsel, sosyal, duyuşsal, motor vb. becerilerini geliştirmek,
- Türkçe öğrenme sürecinde drama ve oyun temelli etkinliklerle çocukların, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmek,
- Çocukların Türkçe seviyesi açısından bir üst öğrenime/temel eğitime hazır hâle gelmelerini sağlamak.

8.2. Okul öncesi dönem programın yapısı ve temaları

Bu başlıkla ilgili açıklamalar araştırmanın 3.2. sayılı başlığı altında verildiği için tekrara düşmemek için burada ayrıca işlenmemiştir. Okul öncesi dönemde programın yapısı ve temalar konusu ile ilgili açıklamalar için 3.2. sayılı başlığa bakınız.

8.3. Okul öncesi dönem Türkçe eğitimi uygulama ilkeleri

Okulöncesi dönemde her ne kadar çocukların genel gelişim özellikleri ortak olsa da onların bireysel özelliklerine ve yaşadıkları sosyal çevre ve kültüre göre bazı farklılıklar vardır. Bu nedenle öğrenme- öğretme süreçleri çocukların bu farklılıkları göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

İzlenelerin yapılandırılmasında gerçek yaşam deneyimlerine, özgür seçime, drama ve oyun temelli öğretime, alıştırmaların tekrarına, sürece aktif katılıma, bireysel ve küçük/büyük grup uygulamalarına özen gösterilmiştir. Ayrıca çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun temalar seçilmiş ve çocukların Türkçeyi sevdikleri alanlarda kullanmaları, eğlenerek öğrenmeleri amaçlanmıştır (TMV, 2019: 117).

YDOTÖP'te okul öncesi Türkçe eğitimi uygulaması kapsamında dil eğitim sürecinin çocukların bütüncül gelişim özellikleri dikkate alınarak farklı disiplinlerden istifade edilmesi, çocukların yaparak yaşayarak öğrenmesine olanak tanınması, etkinliklere çocukların katılımının sağlanması, oyun temelli bir yaklaşımın benimsenmesi, sınıf dışı etkinliklere yer verilmesi, öğrenilenlerin günlük yaşama aktarılması, programın esnek yapısının göz önünde bulundurulması, eğitim sürecinin çocuğun gözlem yapmasına, araştırma, inceleme, keşfetme ve soru sorma becerisini geliştirmesi, bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak farklı materyallerin, öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılması, eğitim sürecinde çocukların kendi kültürlerini ve Türk kültürünü öğrenmelerinin sağlanması, eğitim sürecinde aile eğitimi, desteği ve katılımının sağlanması, çok yönlü izleme ve değerlendirme çalışmalarının yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Okul öncesi dönem çok farklı ve kendisine has özellikleri olan bir dönem olduğu için YDOTÖP'te bu dönemde Türkçe eğitiminde görev alan öğretmenlerin taşınması gereken özelliklerin neler olması gerektiği ile ilgili bilgiler de verilmiştir. Programa göre bu dönemde görev alacak öğretmenlerde bulunması gereken özellikler şunlardır (TMV, 2019: 119).

- ✓ Öğretmen, sürecin tamamında çocuklarla sevgiye dayalı, tutarlı ve güvenli bir ilişki kurmalıdır.
- ✓ Her çocuğun farklı gelişimsel ve bireysel özellikleri olduğunu ve farklı yeterliliklere sahip olduğunu unutmamalıdır.
- ✓ Etkinlikler sırasında sonuçtan ziyade sürece önem vermeli, çocuğun çabalarına odaklanmalı, bu çabaları takdir etmeli ve çocuğa yeni öğrenme fırsatları hazırlamalıdır.
- ✓ Eğitim ortamını çocukların gelişimini destekleyici bir şekilde düzenlemeli ve belirli aralıklarla güncellemelidir.
- ✓ Eğitim sürecinde hareketli ve hareketsiz etkinlikleri, etkinlik çeşitlerini, bireysel-küçük/büyük grup çalışmalarını, etkinliğin uygulandığı yeri ve etkinliklere ayrılan süreleri dengeli bir şekilde ayarlamalıdır.

- ✓ Çocukları soru sormaya ve cevaplamaya teşvik etmelidir.
- ✓ Okul personeli, aile ve sosyal çevreyle etkin iş birliği kurmalı ve paylaşımlarda bulunmalıdır.
- ✓ Eğitim sürecinde yaptığı izleme-değerlendirme sonuçlarını planlamaya yansıtmalıdır.
- ✓ 9.Türkçeyi doğru ve etkili konuşmaları konusunda çocuklara rol model olmalıdır.
- ✓ Eğitim sürecinde öğretmen çocuklarla etkileşime geçerken onlarla göz teması kurmalı, beden dilini doğru kullanmalı, ses tonuna dikkat etmeli, çocukların dikkatini çekmeli ve konuşmalarında yaşlarına uygun kısa ifadeler kullanmalıdır.

8.4. Okul öncesi dönem için öngörülen öğretim yöntem ve teknikleri

Günümüze kadar yabancı dil öğretiminde çeşitli yöntemler kullanılmaya başlanmıştır. Ancak bunların çoğu birbirini tamamlayıcı olduğu kabul edilmektedir. Çünkü her yöntem bir öncekinde gördüğü eksikliği gidermek iddiasıyla ortaya çıkmıştır. *Geleneksel dil bilgisi çeviri yöntemi* uzun süre yabancı dil öğretiminde kullanılırken 1930'lu yıllarda konuşma dilinin öğretilmesine ağırlık verilmesi üzerine *düzvarım yöntemi*, daha sonra *kulak- dil alışkanlığı yöntemi* yaygın bir şekilde kullanılmaya, son yıllarda da *iletişimci yöntem*e yer vermeye başlanmıştır (Demirel, 2016: 35; Köksal, Varışoğlu, 2014: 83).

1982 Ekim ayında Avrupa Konseyi ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın ortaklaşa düzenledikleri "Yabancı Dil öğretim Programları" konulu seminerde belli başlı yöntemler sınıflaması esas alınmıştır. Türk ve Avrupalı uzmanlar tarafından benimsenen bu yöntemler, birçok araştırmacı tarafından benimsenmiş olup bu alanla ilgili birçok kaynakta yer almıştır.

Yabancı dil öğretiminde şimdiye kadar kullanılan ve benimsenen belli başlı yöntemler şunlardır:

Dil bilgisi çeviri yöntemi, düzvarım yöntemi, kulak- dil alışkanlığı yöntemi, bilişsel öğrenme yaklaşımı, doğal yöntem, iletişimci yaklaşım, seçmeli yöntem, berlitz yöntem, telkin yöntemi, sessiz yol yöntemi, fermuar yöntemi, grupla dil öğretimi yöntemi, Sokrates yöntemi (Demirel, 2016: 35; Güzel, 2014: 204; Köksal, Varışoğlu, 2014: 83; Yaylı, Yaylı, 2011: 10).

Yabancı dil öğretiminde şimdiye kadar benimsenen yaklaşımlar, yöntemler ve teknikler okul öncesinin gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları, sosyo-kültürel özellikleri, programın genel amaçlarının farklılığından dolayı YDOTÖP'te o dönemin özelliklerine uygun yöntem ve tekniklerin kullanılması önerilmiştir.

YDOTÖP'te kademeli sorumluluk aktarımı ve ekolojik sistem kuramı çerçevesinde yapılandırılan öğrenme-öğretme sürecinde çocukların Türkçe dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmek için; oyun, müzik, hikaye okuma/ anlatma, drama, sanat çalışmaları, rutin etkinlikler, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yöntem ve tekniklerinin kullanılması önerilmektedir.

Ayrıca programda okul öncesi dil öğretiminde eğitim ortamı ve materyallerin; çocukların gelişimsel özelliklerine, eğitim gereksinimlerine, amaç, tema ve seçilen yöntem uygun şekilde düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Hikâye kitapları, hikâye kartları ve kuklalar, panolar, tuvalet kâğıdından düğmeye kadar her türlü artık materyaller, resimli kartlar, fotoğraflar vb. gerçek yaşam materyallerinin okul öncesi dil öğretiminde kullanılabileceği belirtilmiştir. Gelişimsel özellikleri doğrultusunda çocuklara somut, gerçek, doğal, tüm duylara hitap eden materyallerin sunumunun önemli olduğu dile getirilmiştir.

8.5. Okul öncesi dönemde ölçme ve değerlendirme

YDOTÖP'te okul öncesi dönemde ölçme ve değerlendirmede şu ilkelere uyulması gerektiği belirtilmiştir (TMV, 2019: 121-122):

- Öğretimden çok gelişim eksenli yaklaşımın benimsenmesi,
- Dil gelişimi açısından öğrencilerin olgunlaşma düzeylerine uygun nitelikte tekniklere yer verilmesi,
- Öğretmen/eğitici ve diğer yetişkinlerin gözlemlerine (daha çok tanıdıkları/aşına oldukları yetişkinler) başvuran tekniklere yer verilmesi,

- Bu dönemde gelişim hızı yüksek olduğu için değerlendirmelerin de buna uygun şekilde belirli aralıklarla, düzenli bir şekilde yapılması,
- Çocukların etkinlik ve ürünlerinden toplanan örneklerin, ürün dosyası değerlendirme ve benzeri araçlarla takip edilmesi,
- Formel değerlendirmelerde not ile değerlendirme yapmaktan uzak durulması gerektiği belirtilmiştir.

Ayrıca programda okul öncesi dönem çocuklarının değerlendirilmesinde gözlem, ayrıntılı gözlem kayıtları, anekdot kayıtları, olay/davranış örneği alma, kontrol listeleri, rubrikler, ürün dosyası, oyun yoluyla değerlendirme gibi yöntem ve tekniklere yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Sonuç

Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı amaçları, yapısı, ilkeleri, ölçme ve değerlendirme özellikleri vb. açılardan incelenen bu çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

✓ Çalışmanın 1. sorusuyla ilgili ulaşılan sonuçlar

Programın temel amacı; “yurt içi ve yurt dışında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere dinleme-okuma, konuşma-yazma süreçlerini kullanarak gerekli ortamlarda rahat bir şekilde etkileşimde bulunabilme becerilerini kazandırmak, Türk kültürü ile ilgili farkındalık kazanmalarını sağlamak ” şeklinde belirlenmiştir.

✓ Çalışmanın 2. sorusuyla ilgili ulaşılan sonuçlar

Çalışmaya öncelikle program geliştirme ekibi kurularak başlanmıştır. 2018 de Türkçe Öğretimi Müfredat Geliştirme Çalıştayı gerçekleştirilerek program geliştirme çalışmalarına başlayan kurum (TMV), bu çalışmada temel ilkeleri belirlemiştir.

Çalışmada ayrıca her öğrenme alanı için farklı bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Ardından, programın yol haritasını belirleyecek olan genel amaçları belirlenmiştir. Amaçlar, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’nde tanımlanan yeterlikler esas alınarak belirlenmiştir. Aynı metinde tanımlanan yeterliklerden hareketle içerik/kazanımlar (A1-A2: Temel Dil Kullanımı, B1-B2: Bağımsız Dil Kullanımı C1: Yetkin Dil Kullanımı) belirlenmiş, seviyelere ve becerilere göre bu içerik/kazanımlar düzenlenmiştir. Ardından kademelere ve dil seviyelerine göre temalar belirlenmiş, her tema ile ilgili kazanımlar, dil girdileri /söz varlığı, iletişimsel işlevler ve işlevlere uygun dil yapıları düzenlenmiştir. Programın ölçme-değerlendirme bölümünde ölçme-değerlendirme süreçleri tanımlanmış ve bu süreçlerde kazanımlara ve seviyelere uygun teknikler örnek olarak verilmiştir. Çalışma gruplarının eş güdümlü ve titiz çalışmaları sonucunda, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Türkiye Maarif Vakfının genel amaç ve ilkeleri de göz önünde bulundurularak Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı’na son şekli verilmiştir.

✓ Çalışmanın 3. sorusuyla ilgili ulaşılan sonuçlar

Program öğrencilerin gelişim özellikleri, okul sitemleri göz önünde bulundurularak dil yeterlilikleri temeli düzeyinde Okul Öncesi, İlköğretim I. Kademe (İlkokul), İlköğretim II. Kademe (Ortaokul) ve Ortaöğretimi (Lise) kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. Programın bu şekilde düzenlenmiş olması; kazanım, tema, plan ve uygulamalar açısından verimliliğini artıracaktır.

Programda her kademe kendi içerisinde öğrencilerin gelişim özelliklerine göre alt birimlere ayrılmıştır. Her alt birimin bireysel farklılıkları, gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak temalar oluşturulmuştur.

✓ Çalışmanın 4. sorusuyla ilgili ulaşılan sonuçlar

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programının temel dayanağı, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnidir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’nden hareketle hazırlanan bu dört temel ilke göz önünde bulundurularak hazırlanan programın yapısı oluşturulurken ihtiyaç analizi, bütünsellik, çok boyutluluk, iletişimsel ve kültürel yeterlilikler dikkate alınmıştır.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninin 2018’de yayımlanan ekinde güncellenen ve eklenen bölümler Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında dili kullanma alanları, iletişimsel işlevler ve kazanımların belirlenmesi bölümlerinde yansıtılmıştır. Bu yönüyle YDOTÖP’ün güncel bir program olduğunu söylenebilir. Ancak 2018 Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde yedinci bir dil seviyesi olarak eklenen A1 Öncesi ile ilgili herhangi bir kazanıma yer verilmediği görülmektedir. Bu kazanıma yer verilmesi başlangıç seviyesindeki öğrencilerin hazırbulunuşluluk düzeylerine ciddi bir katkı sağlayacaktır. Bu husus ilgililerce değerlendirilebilir.

YDOTÖP içerik olarak hazırlanırken 21. Yüzyıl Becerileri, Avrupa Yeterlilik Çerçevesi ve kök değerler gibi kuramsal ve kavramsal çerçevelere yer verilmiştir. Programın çağın gerekleri ve alan ile ilgili son gelişmeler göz önünde bulundurularak hazırlandığını, güncel bir özellik taşıdığını söylemek yerinde olacaktır. Ayrıca programda; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, hürmet, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik gibi insanî değerleri ile marifet, maruf, irfan ve örf gibi yerel ve milli değerlere yer verilmiştir. Yerel ve evrensel değerlere programda yer verilmiş olması önemli bir husustur. Nitekim dilin önemli bir işlevi kültür aktarımı/öğretimidir.

✓ Çalışmanın 5. sorusuyla ilgili ulaşılan sonuçlar

YDOTÖP hazırlanırken eylem odaklı yaklaşımı esas almakla birlikte birçok farklı yaklaşımın sistemli bir şekilde harmanlanarak bir arada kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Programın kademelere göre sınıflandırılmasında seçmeci yaklaşım kullanılmıştır. Program seçmeci yaklaşım doğrultusunda; işlevsel, iletişimsel, sarmal, doğrusal, tematik, beceri ve görev odaklı bir bakış açısıyla yapılandırılmıştır. Bu durum programın çok yönlü ve istendik davranışları kazandırması açısından verimli olabileceği kanısını güçlendirmektedir.

Sarmal programlama yaklaşımıyla yapılandırılan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan dil yeterlikleri esas alınmıştır.

✓ Çalışmanın 6. sorusuyla ilgili ulaşılan sonuçlar

Programda konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerine göre farklı ölçme ve değerlendirme tekniklerinin kullanılması önerilmiştir. Ayrıca programın uygulanması aşamasında uygulayıcılara dair önerilerde bulunulmuştur. Programın öğrencilere yol gösterici bir özellikte olduğunu söyleyebiliriz.

✓ Çalışmanın 7. sorusuyla ilgili ulaşılan sonuçlar

Kazanımların belirlenmesi ve düzenlenmesinde Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan dil yeterlikleri esas alınmıştır. Kazanımlar hem dil seviyelerine hem de dil becerilerine göre A1-A2 (Temel Dil Kullanımı), B1-B2 (Bağımsız Dil Kullanımı), C1 (Yetkin Dil Kullanımı) şeklinde sınıflandırılmıştır. Ancak 2018 Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde yeni bir yeterliliği olarak verilen A1 Öncesi ile ilgili kazanımlara yer verilmemiştir.

Kazanımlar dil yeterlilik seviyelerine göre verilmiştir. Bütün dil yeterlilik alanlarında dinleme öğrenme alanıyla ilgili 257, sözlü etkileşim öğrenme alanıyla ilgili 199, sözlü üretim öğrenme alanıyla ilgili 191, okuma öğrenme alanıyla ilgili 276, yazma öğrenme alanıyla ilgili 297 kazanıma yer verilmiştir. En çok kazanımın yazma öğrenme alanıyla olduğu görülmektedir. Yazma öğrenme alanının ardından sırasıyla okuma (276), dinleme (256), sözlü etkileşim (199), sözlü üretim (191) gelmektedir. Ayrıca YDOTÖP’te konuşma becerisi sözlü etkileşim ve sözlü üretim olmak üzere iki ayrı beceri olarak verilmiştir.

✓ Çalışmanın 8. sorusuyla ilgili ulaşılan sonuçlar

YDOTÖP’te özellikle okul öncesi dönemi ayrı bir başlık altında verilmiştir. Bu dönemin amaçları, öğretim yöntem ve teknikleri, ölçme ve değerlendirme yöntemleri ve ilkeleri ayrı bir başlık altında verilmiştir. Bu dönemin diğer kademelerden ayrılıp ayrı bir başlık altında verilmesi programın öğrencilerin gelişim özelliklerinin göz önünde bulundurularak hazırlandığını göstermektedir.

Okul öncesi dönem için Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi süreçleri üzerinde önemle durulduğu belirlenmiştir. Program bu yönüyle önemli bir ihtiyaca cevap vereceği söylenebilir.

Kaynakça

- Avrupa Konseyi. (2009). *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni*: (Çev. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı). T.C. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları: Ankara. (Conseil de l'Europe, (2001) Cadre européen commun de référence pour les langues. Les Éditions Didier: Paris).
- Aydemir, Z. (2017). *İnternette arama- anlama stratejilerinin öğretimi yoluyla ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin yeni okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Common European Framework of Reference for Languages learning, teaching, assessment. (2001). Cambridge: Cambridge University Press.
- Council of Europa (2018). Common European framework of reference for languages. Strasbourg: Cambridge University Press.
- Demirel, Ö. (2016). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2017). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.
- Duke, N. & Pearson, P., D. (2002). Effective practices for developing reading comprehension. A. E. Farstrup & S. J. Samuels (Eds.), *What research has to say about reading instruction* (pp. 205–242). Newark, DE: International Reading Association.
- Güzel, A. (2014). *İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Fisher, D. & Frey, N. (2007). Implementing a schoolwide literacy framework: improving achievement in an urban elementary school. *The Reading Teacher*, 61, 32-45. 168
- Fisher, D. & Frey, N. (2003). Writing instruction for struggling adolescent readers: A gradual release model. *Journal of Adolescent and Adult Literacy*, 46, 396–407.
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Edge Akademi.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Köksal, D. ve Varışoğlu, B. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. A. Şahin (Editör), *Yabancı dil öğretiminde yaklaşım, yöntem ve teknikler*. (s. 81-111). Ankara: Pegem Akademi.
- MEB (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.
- Özçelik, D. A. (2014). *Eğitim programları ve öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Pehlivan, F. (2007). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürlerarası etkileşim odaklı yaklaşım uyarınca metin çalışmaları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tapan, N. (1989). Yabancı dil olarak Almanca öğretiminde özgün metinlerin işlevi. *Dilbilim Dergisi VIII*, (183-192).
- Türkiye Maarif Vakfı (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretim programı. İstanbul.
- Uluçınar, U. (2016). Eğitim programı, temeller, ilkeler ve sorunlar. A. Arı (Editör), *Programın psikolojik temelleri*. (s. 143-205). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Yaylı, D.; Yaylı, Y. (2011). Yabancılar Türkçe öğretimi politika yöntem ve beceriler. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Editörler). *Yabancı dil öğretimi yaklaşımları ve yöntemleri*. (s. 3- 29). Ankara: Anı Yayıncılık.
- <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu> Erişim Tarihi 11.09.2019.
- <https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/avrupa-yeterlilikler-cercevesi> Erişim Tarihi 12.09.2019.
- <https://turkiyemaarif.org/page/524-turkiye-maarif-vakfi-12> Erişim Tarihi 13.09.2019.